

Malinowski til tiden?

Anmeldelse af *Er døden ikke politisk?*

Gyldendal er på gaden med et nyt digtudvalg af Ivan Malinowski her op til jul.

I forlængelse af kæmpesuccesen fra deres udvalgte Ditlevsen ved Olga Ravn, udvalgte Strunge ved Caspar Eric og så Theis Ørntofts knap så omtalte udvalg af Rifbjerg, er det denne gang ingen ringere end Jonas Eika, der udvælger. Eika skriver personligt og indlevet og formår at fremelske flere detaljer, som man tager med sig ind i (gen)læsningen af digtene.

Ivan Malinowski (1926-1989) skrev fra sin tid som ung modstandskæmper under 2. Verdenskrig og op gennem firserne digte, der strækker sig fra nogle af vores mest modernistiske og avantgarde form-eksperimenter til helt korte, politisk antændte slagord. Der er en konstant opmærksomhed på muligheden af den totale undergang, menneskets forbundethed med naturen og verdens forbundethed med historien, disse temaer ofte overlappende og i kombination med hinanden, hvilket fint demonstreres i *Er døden ikke politisk?*.

Eikas forord til udgivelsen har fremfor et klassisk forfatterportræt valgt at fremhæve forbindelser mellem f.eks storpolitik og billedlige detaljer inde i digtene, der rører ham personligt som skrivende. Det er således denne introduktion, man tager med sig ind i læsningen:

”Selv der, hvor ordene står som rent materiale på siden, sniger civilisationskritikken sig ind”

Er døden ikke politisk? er inddelt i fire afdelinger med hver deres interne samling af digte som er valgt på kryds og tværs af forfatterskabet. De fire udvalg er ikke valgt ud fra

kronologi, men opererer med deres egne ”interne logikker”. De er, hvad Eika beskriver som ”kastet op i luften” og samlet ”intuitivt”. Til tider føles det nærmest som nyfortolkninger af digtene. Særligt den første samling er vellykket. Når de små tekster fra Poetomatic (1965) er ”dryssat ud over samlingen (...) som små, sprogkritiske meditationer”, får det virkelig digtene til at falde godt efter hinanden. For mig at se er det her et musikalsk hensyn, der dikterer rækkefølgen. Men når jeg læser mig længere ind i de næste udvalg, fremstår de interne logikker ikke helt så tydelige som i første, og derfor kunne jeg godt have ønsket en klarere motivation for valget af de fire afdelinger – tematisk, personligt, etc.

Malinowski er officielt set kanoniseret, og på samme tid er han slet ikke ligeså læst som Ditlevsen og Rifbjerg. Og overfor f.eks. den sportsvognskørende charlatan til Rifbjerg, som Malinowski ofte har stået som litteraturhistorisk sidekarakter til, er der bestemt mere, der passer med de æstetiske og sociale strømninger, vi ser lige nu. Og derfor er det lidt interessant at se netop ham taget op til revision, anskuet gennem og adapteret til en nutidig forståelsesramme gennem begreber som hvidhed, antiracisme, internationalisme mm.

Fremhævelsen af det politiske er selvfølgelig helt centralt, men jeg havde syntes, det var spændende at nuancere billedet yderligere ved at inkludere nogle af de mere afskrækkende, ærkemodernistiske og nihilistiske digte, der er demonstrativt umoralske, som f.eks. Endast Champagne fra *Åbne Digte* (1963). Udover at være naturbevidst og politisk engageret digter var Malinowski udtalt nihilist. Men det nihilistiske er slet ikke belyst, måske pga. måden begrebet bruges i hverdagsprog. Det er dog en hovedkomponent igennem digtningen: en gennemgående skepsis og kritik af alle autoriteter og absolutter (gud, moral, digtningen selv).

I en tid, hvor mange orienterer sig etisk efter, hvad enkelte skriver på få slides på instagram, kan komplekse emner hurtigt blive oversat til usmidige, moraliserende handleanvisninger. Malinowski er god, fordi hans magt- og autoritetskritik afviger og griber udover moralen. De mere *spicy* tekster – særligt fra det tidlige forfatterskab – henvender sig til læserens etiske apparat gennem det kropslige og udstiller forfærdelige handlinger begået i den højere sags tjeneste. En større vægt på dette aspekt i forfatterskabet ville ikke kun nuancere, men styrke udgivelsens fortælling.

Udvalgene i *Er døden politisk* er – som det meste af Malinowskis forfatterskab – digte af høj kvalitet. Der er dog enkelte fravalg, som nager mig en smule. F.eks. fraværet af *Disjecta Membra*, det ikoniske åbningsdigt til *Galgenfrist* (1958) om ”metallers parring” og det ”ukuelige kød”, om undergang og håb ved værdiernes nulpunkt efter verdenskrigene. Eika skriver ellers, at Malinowski er mest kendt for sine politiske digte fremfor sine ærkemodernistiske efterkrigsdigte. Det kan godt være, at ærindet for udgivelsen er at vise Malinowski frem som en politisk digter, men *Disjecta Membra* er måske et af de vigtigste og *stadig* mest-læste modernistiske digte, så fravalget af dét er for mig lidt skuffende. Derudover er der nogle få andre, som jeg af helt egne subjektive, idiosynkratiske årsager savner, som førømtalte *Endast Champagne* (1963) og de fantastiske *Implosion*-digte fra *Vinden i Verden* (1988). Vil man give bogreolen rigtig god samvittighed, er man i min optik nødt til at opstøve en kopi af *Galgenfrist* (1958) og måske også én af tressersamlingerne som supplement for at få det fulde billede.

Man kunne passende spørge udgiver, hvorfor vi ikke bare fik en ny samlede digte, og så lod Eikas tekst stå som efterord. Malinowskis samlede værk er trods alt af et nogenlunde overkommeligt omfang, og det meste af det er faktisk også ret godt! Det giver selvfølgelig ikke en lige stærk fortælling fra forlagets side, og salg er også en faktor, men jeg tror digtene sammen med Eikas tekst ville give læseren rigelig mulighed for både at gå i dialog og danne eget indtryk med.

Malinowski er formentligt en af Danmarks vigtigste digtere fra det 20. århundrede. At han så endnu ikke er udbredt læst, kan en udgivelse som *Er døden ikke politisk?* alligevel være med til at lave om på. Selvom jeg havde ønsket mig en ny *Samlede Digte* giver Eika i *Er døden ikke politisk?* nu en overvejende fin introduktion til Malinowskis kvalitet og bredde som digter ved at vise, at de forskelligartede elementer på tværs af forfatterskabet altid taler sammen.

Tidspunkt: 30-11-2023

Forfatter: Ivan Malinowski

Titel: Er døden ikke politisk?

Redigeret af: Jonas Eika

Forord af: Jonas Eika

Sider: 200

Pris: 199,95

[Facebook < https://www.facebook.com/litteraturnu >](https://www.facebook.com/litteraturnu) / [Instagram < https://www.instagram.com/litteraturnu.dk >](https://www.instagram.com/litteraturnu.dk)

Hjemmesiden er lavet i samarbejde med [Hilsen IT < https://hilsen.it >](https://hilsen.it)